

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

III. De Principio Missae, & confessione facienda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

Crucis; non vero dicere debet aliquas orationes veluti *Actiones nostras quasumus Domine &c. Veni sancte Spiritus* aut alias.

§. 26. Sacerdos inchoaturus Missam, antequam descendat ab Altari, prius facit Cruci reuerentiam cum capitis profunda inclinatione, tum vertit se à cornu Epistolæ, iuxta motum naturalem, hoc est à sinistro latere Altaris ad dextrum, sed aliquantulum retrahit se ad cornu Euangelij, ne directe descendendo terga vertat Cruci, vel Tabernaculo.

§. 27. Si in Altari plures sint gradus quam tres, tunc non omnes descendit, sed tantum primum ordinem graduum si sint per ordines distincti, vel supra secundum aut tertium sistit; quod si nullus adsit gradus, prout in Oratorijs priuatis. & in angustiis locis quandoque solet contingere, tunc conuertens se à cornu Epistolæ, per aliquot passus ab Altari remotus, facit Confessionem, ita vt inter ipsum & Altare congrua sit distantia.

*Castaldus
Praxis Co-
rem. lib. 2.
sect. 2. cap. 2.
n. 12.*

TITVLVS III.

De Principio Missæ, & Confessione facienda.

1. Sacerdos cum primum descenderit sub infimum gradum Altaris, conuertit se ad ipsum Altare, vbi stans in medio, iunctis manibus antepectus, extensis & iunctis pariter digitis, & pollice dextro super finistrum posito in modum Crucis, (quod semper seruatur quando iunguntur manus, præterquam post consecrationem) detecto capite, facta prius Cruci, vel Altari profunda reuerentia, vel si in eo sit tabernaculum Sanctissimi Sacramenti, facta genuflexione, erectus incipit Missam.

2. Si celebraturus sit coram Summo Pontifice, sistit se ante infimum gradum Altaris, à cornu Euangelij ante ipsum Pontificem, vbi genuflexus expectat: accepta benedictione erigit se, & stans

aliquantum versus ad Altare, incipit Missam. Si autem sit coram Cardinale, Legato Sedis Apostolicæ, aut Patriarcha, Archiepiscopo, & Episcopo in eorum residentijs, vel loco iurisdictionis, stans ante infimum gradum à cornu Evangelij vt suprâ expectat; dato signo facit profundam reuerentiam Prælato, & versus ad Altare incipit Missam.

3. Si autem solemniter celebrat coram Summo Pontifice, aut alio ex Prælatis prædictis in Ecclesijs eorum iurisdictionis, stans à sinistris Prælati facit cum eo Confessionem, & alia seruat, vt in Cæremoniali ordinatur; *qua parte quarta, titulo nono huius libelli ex Cæremoniali Episcoporum, alijsq; ritualibus libris collecta, compendiose præscribuntur.*

4. Stans igitur Celebrans ante infimum gradum Altaris, vt suprâ, producens manu dextrâ à fronte ad pectus signum Crucis, dicit intelligibili voce: *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.* Et postquam id dixerit non debet aduertere quemcumque in alio Altari celebrantem, etiam si Sacramentum eleuet, sed continuatè prosequi Missam suam, vsque ad finem. Quod item obseruatur in Missa solemnî, & simul etiam à Ministris.

5. Cùm seipsum signat, semper sinistram ponit infra pectus: in alijs benedictionibus cùm est ad Altare, & benedicit oblata, vel aliquid aliud, ponit eam super Altare, nisi aliter notetur. Seipsum benedicens, vertit ad se palmam manus dextræ, & omnibus illius digitis iunctis & extensis, à fronte ad pectus, & ab humero sinistro, ad dextrum, signum Crucis format. Si verò alios, vel tem aliquam benedicit, paruum digitum, vertit ei, cui benedicit, ac benedicendo, totam manum dextram extendit, omnibus illius digitis pariter iunctis & extensis, quod in omni benedictione obseruatur.

De principio Missæ & Confessione faciendâ. 85

6. Postquam dixerit, *In nomine Patris, & c. ut supra*, iungens iterum manus ante pectus, pronuntiat clara voce Antiphonam.

S. Introibo ad Altare Dei.

Minister retrò post eum ad sinistram genuflexus, respondet.

Ad Deum qui letificat iuuentutem meam.

Deinde Sacerdos eodem modo stans incipit, & prosequitur cum ministro vel cum ministris alternatim.

S. Iudica me Deus, & discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo & doloso erue me.

M. Quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti, & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

S. Emitte lucem tuam, & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

M. Et introibo ad Altare Dei: ad Deum qui letificat iuuentutem meam.

S. Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus: quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

S. Gloria, caput inclinat, Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

M. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Sacerdos repetit Antiphonam.

S. Introibo ad Altare Dei.

M. Ad Deum qui latificat iuuentutem meam.

Qui Psalmus nunquam prætermittitur, nisi in Missis Defunctorum, & in Missis de tempore à Dominica Passionis inclusiue vsque ad Sabbatum Sanctum exclusiue, in quibus semel tantum dicta Antiphona *Intrabo*, cum Ministris, vt supra Sacerdos statim subiungit.

ψ. Adiutorium nostrum &c. vt infra.

Repetita Antiphona *Intrabo* dextra manu producens signum Crucis à fronte ad pectus dicit versum.

S. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

M. Qui fecit cælum & terram.

Deinde Altari profundè se inclinans iunctis manibus dicit.

Confiteor Deo omnipotenti, Beata Maria semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Ioanni Baptista, Sanctis Apostolis Petro & Paulo, omnibus Sanctis, & vobis fratres: quia peccavi nimis cogitatione, verbo, & opere. ter pectus manu dextrâ percutit, sinistrâ infra pectus positâ. *mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa.* Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Ioannem Baptistam, Sanctos Apostolos Petrum, & Paulum, omnes Sanctos, & vos fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Confessionem totam stans inclinatus profectur, donec à Ministro vel Ministris dictum sit *Misereatur.* Cùm incipitur à Ministris *Confiteor* se erigit.

7. *Sic est coram Pontifice, Cardinale, Legato Sedis*

De principio Missæ & Confessione facienda. 87

Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo
& Episcopo in eorum Prouincia, Ciuitate, vel
Diœcesi constitutis, vbi dicit, *vobis fratres*, dicat,
tibi Pater, similiter in fine, vbi dicit, *vos fratres*, di-
cat, *te Pater*, quod dicens Summo Pontifici genu-
flectit, alijs Prælati profunde se inclinât.

8. Cùm minister, & qui intersunt (etiam si ibi
fuerit Summus Pontifex) respondent *Confiteor*,
dicunt, *tibi Pater*, & *te Pater*, aliquantulum con-
uersi ad Celebrantem.

9. Facta à Circumstantibus Confessione, Ce-
lebrans ita respondet.

*S. Misereatur vestri omnipotens Deus, & di-
missis peccatis vestris, perducat vos ad vitam æ-
ternam.*

M. Amen.

Deinde producens manu dextra à fronte ad
pectus signum Crucis, dicit.

*S. Indulgentiam, absolutionem, & remissionem
peccatorum nostrorum, tribuat nobis omni-
potens & misericors Dominus.*

M. Amen.

Si est Episcopus, accipit manipulum, osculando
illum in medio.

Deinde stans inclinatus iunctis manibus pro-
sequitur.

S. Deus tu conuersus viuificabis nos.

M. Et plebs tua letabitur in te.

*S. Ostende nobis Domine misericordiam tu-
am.*

M. Et salutare tuum da nobis.

S. Domine exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

S. Dominus vobiscum.

M. Et

M. Et cum Spiritu tuo.

Qua omnia Sacerdos dicat clara voce vsque ad Orationem *Aufer à nobis*, &c. Et cum dicit *Oremus*, extendit & iungit manus.

10. Et tunc si coram Pontifice, aut alijs Prælaris, vt supra, celebret, facta Summo Pontifice genuflexione, alijs Prælaris profunda reuerentia, accedit ad medium Altaris ante infimum gradum, & ibi incipit secretò, *Aufer à nobis*, vt in ordine Missæ.

ANNOTATIONES.

*Ottaviani
Frangipani
in Direct.
Ecclesiast.
discip. cap. de
diuinis offi-
cijs n. 65.*

*Gavantus
Part. 2. Tit.
2. lit. m.*

§. 1. Sacerdos ab Altari ad confessionem faciendam non prius descendere debet, quam in Altari omnes cerei decentis formæ accensi sint, aliaque ad sacrificium in Altari necessaria parata, ne Custos aut alius dicente Sacerdote Confessionem, inter ipsum & Altare cereos accendendi, aut alia in Altari ponendi causa, medius transeat. Idem ab omnibus semper obseruandum, vt nunquam mediantem illum transeant, qui totius Congregationis publicam in diuino officio gerit personam, siue versum, Collectam, aliaque cantet, siue Antiphonam, Psalmum, Hymnum, vel aliud aliquid incipiat, siue Sacerdos qui cantat Missam à latere Altaris sedeat.

§. 2. Quando Rubrica dicit, quod Sacerdos sacrificaturus debeat se inclinare Episcopo, pro licentia celebrandi *Microl. cap. 22.* docet intelligendum esse de proprio Episcopo. Et hic honorandus est Episcopis in Ecclesijs, etiam Regularium, & exemptis, intra suas Dioceses, in quibus vsum habent Rochetti nudi & Mozzetta, quæ sunt plenaria iurisdictionis indicia. Cum alijs autem Principibus & Prælaris ita se gerere debet, vt eos quidem honoret, sed parcius quam prænomatos in Rubrica, puta antequam accedat ad Altaris gradus, Calicem tenens manibus, vt supra sese illis inclinet, capite tecto, profundè, & profundius pro dignitate personarum. Idem præstare poterit in fine Missæ recedens ab Altaris gradibus, dum adhuc est in plano Capellæ.

§. 3. Offendunt qui ad initium Missæ factæ SS. Sacramento in Altari existente reuerentiâ genuflexionis, postea

postea erecti Cruci se inclinant, hoc enim superfluum est, cum sufficiat vna reuerentia nimirum genuflexionis.

§. 4. Quando SS. Sacramentum non in Altari a seruetur, sed ad latus in cornu Euangelij, vt adhuc in multis locis inclusum est, extra Altare, non debet illi fieri genuflexio à Sacerdote antequam incipiat Confessionem.

§. 5. Si facta reuerentia genuflexionis aut inclinationis Altari immediatè ante Confessionem, sed nondum inchoato *In nomine Patris*, eleuetur SS. Sacramentum in Altari vicino, tunc genibus flexis, nudo capite, illud adoret nec surgat, nisi post depositum Calicem super Altare.

§. 6. Celebrans dum iungit manus eas ante pectus, ita iunctas tenere debet, vt summitas digitorum, non tabulam Altaris, sed faciem sui ipsius siue sursum quasi cælum respiciat: Quod semper obseruandum quando celebrans, sacris vestibus indutus in Altari, vel etiam extra hinc inde ambulat; atque (quantùm fieri potest) ita iungit manus vt planetam minimè tangant.

§. 7. Dum descendit ab Altari vt faciat Confessionem, caueat ne inter descendendum faciat signum Crucis versus populum, neque retrocedendo descendat, neque conuertendo se à latere Euangelij, sed à latere sinistro ad dextrum.

§. 8. Signans se signo Crucis, producit Crucem magnam, sic dispensans verba ad singulos sui contactus, tangens videlicet frontem dicit: *In nomine patris*, pectus, & *Filij*; humerum sinistrum, & *Spiritus Sancti*, humerum dextrum. *Amen*, non enim ad *Amen* aut in fine signationis digitus aut manus osculanda, sed manus confestim ita componendæ sunt, vt summitas digitorum Sacerdotis faciem & non mensam Altaris respiciat. Item cum seipsum Sacerdos signat sinistram ponit infra pectus, ita tamen vt sinistra manus sit extra terminos Crucis dextra impressa, sed supra Cingulum, eam ponere debet; neque dum se signat caput inclinare, quod multi faciunt, sed erectum habere debet.

§. 9. Sacerdos benedicens aliquid in Altari sinistram ponit super Altare, quia non deceat sinistram manum suspensam quasi in aëre tenere. Quod item seruari debet, quoties præstandum est aliquid vnicâ manu, v.g. vertenda sunt folia Missalis, vel aliquid simile agendum, tunc enim alia manus deponi debet, vt quiescat, cum

Direct. Sacerd. Part. 2. Tit. 3. in annotat.

§. 1.

Gauantus. Part. 2. Tit. 3. v. 5. litt. q.

pro.

proportione tamen ad terminum, ad quem mouetur dextra, nunquam enim vnica manus suspensa tenenda debet.

§. 10. Dicenda sunt omnia fideliter vt in Missali, nihil addendo, aut demendo vel immutando. v.g. vbi Missale habet *In nomine Patris &c.* non est dicendum *In nomine Dei Patris &c.* *beata Maria non beatissima Maria & dimissis peccatis vestris &c.* non *dimissis omnibus peccatis vestris*; in his alijsque similibus præponenda est auctoritas Ecclesiæ ita instituentis, suæ particulari deuotioni aliter forrè suggerenti.

§. 11. Postquam Sacerdos stans ante infimum gradum Altaris, cœperit dicere *In nomine Patris, &c.* iuxta Rubricas non debet respicere, aut aduertere quid agatur alibi, etiam si in proximo Altari sanctissimum Sacramentum eleuaretur, multò minus ad quælibet alia minora attendere, aut errantibus oculis, dum populum salutat, astantes perlustrare.

§. 12. Cum omni attentione, distinctione, grauitate, animique sedatione, singula quæ ad sacrum Missæ Officium pertinent ab vnoquoque Sacerdote pronuntianda sunt, & ne mimium præeps sit, atque festinus, ita nec æquo tardior, aut prolixior sit, maioremque ædificationis publicæ, quàm sui affectus rationem semper habere debet. Quod vt honestè fiat, semihoræ spatium Missis priuatis & necessarium esse, & iufficere arbitrat.

Gauantus
part. 2. tit. 3.
n. 6. litt. u.

§. 13. In omnibus Missis votiujs de Passione & Cruce, etiam tempore Passionis, dicitur Psalmus *Indica & Gloria Patri* in Introitu & ad Psalm. *Lauabo* quia non sunt Missæ de tempore sed votiuæ.

Gauantus
part. 2. tit. 3.
num. 7. litt.
z.

§. 14. In Confessione post *Petro & Paulo* non permittit Missale liberam, vt addatur nomen Patroni, aut alterius Sancti, quia non additur nota libertatis N. Deinde etiam quia Pius quintus Pontifex Maximus hoc expressè tantum concessit Ecclesijs Hispaniarum ergò sine licentia Pontificis talis additio fieri non potest. Caueat igitur ne vel in minimo à forma confessionis, quam liber Missalis continet, decedat, aliquid addendo vel omitendo.

§. 15. Cum celebrans in Missa priuata dicit & *vobis fratres, & vos fratres & Misereatur vestri*, non conuertit se ad Ministrum.

§. 16. Ad *Misereatur, &c.* & *Indulgentiam &c.* deletum est in Missali nouo correcto *omnibus & omnium* quæ
in an-

De principio Missæ, & Confessione faciendâ. 91

in antiquo habebantur, sicque non licet illa amplius addere.

§. 17. Dum percussit pectus sub Confessione, ad *Nobis* Enarrat. 2. in Psalms. quoque peccatoribus, & *Domine non sum dignus*, caueat à percussione vehementi, cum eâ pectoris percussione non ossa, vt ait *S. Augustinum*, sed ipsum cor nos contere significemus.

§. 18. Nulli famina cuiusvis ætatis, aut conditionis ne quidem sanctimoniali in monasterio suo, sacris Altaribus ad ministerium Missæ vnquam assistere licet, C. Inhibendâ §. prohibendum est. de cohabitatis. Clericorum & clericum lib. 1. Azer lib. aut Clerici Sacerdoti sacrificanti Ecclesiæ nomine respondentis officium vsurpare, nec Sacerdos vllus præsumat eam admittere, sed potius abstineat à sacro faciendâ, aut si prorsus necesse sit sacrum facere, sibi ipsi Sacerdos respondeat & ministret; tanti est fœminam abesse à sacrificio etiam religiosam.

§. 19. Cauendum etiam Celebranti sub Missâ ab omni indecoro & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu. 10. c. 29. q. 2. Soto in 4. dist. 13. q. 2.

§. 20. Cùm dicit celebrans *orems* ante *Aufer à nobis* extendit & iungit manus tantum, nec eueat manus, nec faciem in calum. Dicit enim *orems* alta voce ad huc inclinatus, & se erigens dicit submisse; *Aufer à nobis*. art. 5. ad. 17. Syluius 3. part. 9. 83. art. 5.

§. 21. Dicens *Deus tu conuersus*, &c. inclinat caput & humeros, non tamen profundè.

§. 22. In fine factæ confessionis seu à celebrante, seu à ministro nec celebrans, nec minister subiungit, *Deo gratias*, aut. *Amen*. vt quidam malè faciunt, antequam incipiant *Miserereatur*, &c. contra Rubricas.

TITVLVS IV.

De Introitu, Kyrie eleison, & gloria in excelsis.

1. **D**VM Celebrans dicit *Aufer à nobis, quesumus Domine, iniquitates nostras: vt ad sancta sanctorum, puris mereamur mentibus introire. Per Christum Dominum nostrum. Amen.*

Iunctis